

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧІСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ.....	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ.....	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ.....	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.....	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ.....	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ.....	129
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ.....	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ.....	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ.....	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ.....	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ.....	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ.....	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ.....	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

ставлення до тварин, кількості витрачених грошей, тривалості носіння, розведення молі, повторного використання й руйнування в природних умовах (якщо її викинути) тощо. Якщо всі учні стали по один бік, Вам слід стати по інший (навіть якщо ви поділяєте точку зору дітей) і заперечувати їхні доводи. Можливо, в ході дискусії до Вас приєднається ще хтось.

Таким чином, застосування розробленого комплексу пізнавально-емоційних завдань та екологічних ігор сприяло формуванню знань учнів про норми та правила поведінки у навколишньому середовищі, зв'язки та залежності в природі, емоційно-ціннісного ставлення до природи, що є важливим регулятором дій і вчинків учнів у природі. Учні набули певного досвіду екологічно доцільної поведінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вербицький В. В. Екологія в закладах освіти. Київ: НЕНЦ, 2013. 387с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
3. Зверев І. Д., Печко Л. П. Екологічне та естетичне виховання школярів. Київ: Ранок, 2014. 135 с.
4. Зелений пакет для середньої школи Organization for Security and Co-operation in Europe URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/103997>
5. Киричук О. В., Роменець А. В. Основи психології: Підручник. Київ: Либідь, 1996. 476 с.
6. Колишкіна А. П. Формування екологічно доцільної поведінки учнів початкових класів у взаємодії школи і сім'ї: Дис. канд. пед. наук.: 13.00.07. Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ, 2014. 298 с.

*Стаття надійшла до редакції
02 жовтня 2025 р*

ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ

УДК 811.111'373.6|.7

ПОГОРЄЛОВА АЛІНА

здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: Марценюк Олена

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології

Комунального закладу вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Мова — це дзеркало культури, історії й мислення народу. Фразеологізми, як сталі мовні конструкції, відіграють ключову роль у передачі емоцій, менталітету та культурних реалій мовної спільноти. Їхнє вивчення дозволяє не лише збагнути глибинні пласти мови, а й краще зрозуміти взаємозв'язок мовних систем. Особливої уваги заслуговує питання етимологічного походження англomовних фразеологізмів, які

часто є запозиченнями з інших мов і культур. Водночас, у перекладі фразеологізмів постає низка труднощів: значення виразу нерідко не збігається з прямим перекладом його складників, а культурна специфіка часто вимагає адаптації чи пояснення. У такому контексті важливо не лише зберегти зміст, а й передати національний колорит, стиль і образність, властиві фразеологічній одиниці. Мета дослідження: аналіз етимологічного

походження англомовних фразеологізмів та визначення принципів їх перекладу українською мовою.

Завдання статті:

- визначити основні джерела формування фразеологізмів;
- класифікувати їх за походженням і структурою;
- розглянути процес запозичення та адаптації;
- охарактеризувати труднощі перекладу фразеологізмів на українську мову.

Об'єкт дослідження: англомовна фразеологія як лінгвістичне явище. Предмет дослідження: етимологічне походження англійських фразеологізмів і шляхи їх перекладу українською мовою.

Методи дослідження: описовий метод, метод контекстуального аналізу, класифікаційний метод і метод вибірки. Матеріалом стали англійські фразеологізми, зафіксовані в словниках, художній літературі, медіа-джерелах та їх перекладених українських відповідниках. Питання перекладу фразеологічних одиниць досліджується багатьма науковцями, зокрема D. Crystal, J. Seidl, W. McMordie, O. Караман, O. Кулик, які наголошують на складності передачі культурного підтексту, образності та метафоричності. Фразеологізми розглядаються як особливий тип мовних одиниць, що вимагають комплексного лінгвокультурного підходу.

Поняття, класифікація та історичний розвиток фразеологізмів.

Фразеологізми є важливим елементом мовної системи, що відображає культурну спадщину, національний світогляд та естетичні традиції носіїв мови. Вони формуються упродовж історичного розвитку мови й слугують засобом стилістичного збагачення мовлення, додаючи йому емоційності, експресивності та образності. Хоча фразеологія як окрема лінгвістична дисципліна сформувалась лише у ХХ

столітті, сталі вирази існували задовго до того. Вагомий внесок у теоретичне осмислення фразеологізмів зробив Шарль Баллі, запропонувавши базову класифікацію, яка лягла в основу подальших досліджень. У новітній українській науці тематику поглиблюють дослідники, такі як О. С. Шуленок, яка розглядає фразеологізми крізь призму етнолінгвістики та національної мовної картини світу.

Визначення та основні ознаки фразеологізмів.

Фразеологізм — це стале словосполучення з цілісним значенням, яке не витікає з буквального значення його компонентів (намотати на вус — «запам'ятати»).

Основні ознаки:

- стійкість структури незалежно від контексту (вести за ніс — «обманювати»);
- семантична цілісність (значення не визначається окремими словами: пекти раків — «червоніти»);
- відтворюваність (фразеологізми функціонують як готові одиниці);
- образність і експресивність, що збагачують мовлення стилістично.

До фразеологізмів відносяться не лише ідіоми, а й прислів'я, приказки, крилаті вирази та інші сталі словосполучення.

Відмінність фразеологізмів від ідіом та сталих виразів.

Фразеологізми — це загальний термін для всіх сталих виразів, тоді як ідіоми є їх підкласом з повністю затемненим значенням (kick the bucket — «померти»).

Інші сталі вирази, як-от прислів'я чи крилаті фрази, можуть мати часткову семантичну прозорість (Не все те золото, що блищить).

Отже, всі ідіоми — це фразеологізми, але не всі фразеологізми є ідіомами.

Типи фразеологізмів за класифікацією Шарля Баллі та сучасними підходами

Згідно з класифікацією Шарля Баллі:

- Фразеологічні зрощення — неподільні й непрозорі за значенням (to kick the bucket);

- Фразеологічні єдності — мають метафоричне значення з частковою прозорістю (тримати язик за зубами);

- Фразеологічні сполучення — напівсталі поєднання з елементами словотворчої вільності (make an attempt).

Сучасні українські дослідники доповнюють цю типологію етнолінгвістичним і семантичним аналізом, наголошуючи на зв'язку фразеологізмів із національною картиною світу.

Роль історичного контексту у формуванні фразеологізмів.

Фразеологізми тісно пов'язані з історичним, культурним і соціальним контекстом свого виникнення. Їх формування зумовлене ключовими подіями:

- війнами (bite the bullet — «терпіти біль», cross the Rubicon — «прийняти незворотне рішення»),

- релігією (a thorn in one's side, forbidden fruit),

- професійною діяльністю, зокрема мореплавством (learn the ropes, show one's true colors).

Таким чином, кожен фразеологізм є носієм історичної пам'яті й культурних асоціацій, що відображають досвід конкретної епохи.

Зміни значення фразеологізмів у процесі розвитку мови.

У процесі мовної еволюції фразеологізми зазнають:

- метафоризації (spill the beans — від «розкрити результати голосування» до «видати секрет»);

- скорочення (to the bitter end — втрата початкового значення терміна з морської термінології);

- випадіння з активного вжитку через зміну реалій (cast the first stone використовується дедалі рідше).

Такі трансформації свідчать про гнучкість фразеології й її здатність адаптуватися до мовних і культурних змін.

Взаємозв'язок етимології фразеологізмів з національною культурою.

Фразеологізми тісно пов'язані з національним світоглядом, тому їх етимологія часто вкорінена в унікальні культурні реалії.

- As mad as a hatter — англійський вираз із соціально-історичним походженням.

- Як корова на льоду — приклад суто українського фразеологізму.

Водночас деякі фразеологізми мають міжмовну природу, як-от Achilles' heel, що поширився у багатьох мовах із давньогрецької міфології. Таким чином, фразеологія не лише зберігає мовні сліди минулого, а й формує національну картину світу.

Фразеологізми власне англійського походження.

Ця група фразеологізмів сформувалася без зовнішніх запозичень, ґрунтуючись на побуті, професіях, історичних подіях і культурних традиціях англomовного світу.

До прикладу, break the ice («розпочати спілкування») має морське походження, rule of thumb — побутове. Вирази learn the ropes, throw in the towel відображають професійні практики моряків і боксерів.

Такі фразеологізми є мовним відображенням національного досвіду та менталітету англійців.

Запозичені фразеологізми.

Історичні контакти англійської з іншими мовами призвели до активного запозичення фразеологізмів.

- Латина: status quo, per aspera ad astra — фразеологізми з правничої та наукової традиції.

- Французька: faux pas, bon appétit — увійшли до мови після нормандського завоювання.

- Германські мови: drink like a fish, in someone's good books — з середньовічних побутових практик.

- Грецька культура: Achilles' heel, Midas touch — міфологічне походження, актуальне в багатьох мовах.

Ці запозичення не лише розширили фразеологічний фонд англійської, а й зробили його інтернаціональним.

Фразеологізми біблійного, літературного та сучасного походження.

Англійська мова активно засвоює фразеологізми з різних культурних джерел:

- Біблійні: a thorn in one's side, the powers that be — мають глибоку символіку та часто використовуються у формальному дискурсі.

- Літературні: all that glitters is not gold, to be or not to be — з класичних творів, особливо Шекспіра.

- Сучасні: the dark side, jump the shark — з кінематографу та поп-культури, відображають тенденції новітнього термінотворення.

Фразеологізми цього типу демонструють відкритість мови до нових контекстів і постійне оновлення її стилістичного потенціалу.

Фразеологізми становлять важливий пласт лексичної системи англійської мови,

відображаючи історичний досвід, культурні традиції, побут і світогляд народу. Їх етимологія тісно пов'язана з різними сферами життя — релігією, війнами, професійною діяльністю, міфологією та літературою.

У статті здійснено класифікацію фразеологізмів за походженням: власне англійські, запозичені з латини, французької, грецької, германських мов, а також ті, що виникли з біблійних, літературних та сучасних джерел. Особливу увагу приділено історичному контексту як чиннику формування значень і стилістичного навантаження фразеологічних одиниць.

Проаналізовано зміни у значеннях фразеологізмів, їх метафоризацію, скорочення та випадання з активного вжитку. Встановлено, що кожна фразеологічна одиниця є не лише мовною, а й культурною формою, що потребує глибокого розуміння при перекладі.

Таким чином, дослідження етимології фразеологізмів є важливим кроком до глибшого усвідомлення міжкультурної комунікації, забезпечення адекватного перекладу та збереження культурної ідентичності в міжмовному діалозі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Джерела походження фразеологізмів в англійській мові. *Освіта.ua*: веб-сайт. 2020. URL: <https://urok.osvita.ua/materials/english/71516/> (дата звернення: 15.12.24).
2. Зубрицький, Р. Я. Особливості прагматичних ідіом в англійській мові та специфіка їх перекладу на українську мову. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Філологія*. 2024. Вип. 3. С. 31–35. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/64409> (дата звернення: 02.12.24).
3. Колієва, І. В. Особливості перекладу англійських фразеологізмів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 69. С. 2–5. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/69-2-20> (дата звернення: 12.12.24).
4. Фразеологія: знакові величини : навч. посіб. для студ. факультетів іноземних мов / За ред. Я. А. Баран, О. М. Білоус, І. М. Зимомря та ін. Вінниця: Нова Книга, 2008. 256 с.

5. Черней, Д. В., Бялик, В. Д. Труднощі та способи перекладу англомовних фразеологізмів. *Закарпатські філологічні студії*. 2019. Вип. 10. С. 138–141. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/33595> (дата звернення: 09.12.24).
6. Шуленок, О. С. Фразеологізми з компонентом-орнітономеном у сучасній українській мові: структурно-семантичні та етнолінгвістичні особливості. Дис. канд. філол. наук. Київ: Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 250 с. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/46490> (дата звернення: 02.12.24)
7. Bally Ch. *Traité de stylistique française*. Paris, 1970. 125 p.
8. Etymonline. *Online Etymology Dictionary*. URL: <https://www.etymonline.com/> (Last accessed: 07.02.25).
9. Exploring the Origins of Idioms. Henry Ford Blog : веб-сайт. URL: <https://www.thehenryford.org/> (Last accessed: 15.02.25).
10. Oxford Dictionary of English Idioms (3rd ed.) / ed. J. Ayto. Oxford: OUP, 2006. 502 p.
11. The Free Dictionary. *Dictionary of English Phrases and Idiomatic Expressions*. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/> (Last accessed: 12.02.25).
12. Wray, A. *Formulaic Language and the Lexicon*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 332 p.

*Стаття надійшла до редакції
128 жовтня 2025 р*

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

УДК 37.043.2-056.2/.3:821

РОМАНУХА ЮЛІЯ,

спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри української філології КЗВО
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

СКРИПНИК НАДІЯ,

кандидат філологічних наук, старший викладач, завідувач кафедри української філології
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

КЛОЧКО ТЕТЯНА,

спеціаліст вищої категорії, магістр педагогічної освіти, викладач кафедри української
філології КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

РОСЛА ІРИНА,

магістрантка КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

***Анотація.** У статті проаналізовано поняття «інклюзивний простір художньої літератури» як новаторське для наукового та культурного середовища. Розкрито сутність та види інклюзивної літератури, яка орієнтована на формування позитивного сприйняття інвалідності та особистої різноманітності. Висвітлено основні напрями інклюзивної літератури та проаналізовано сучасні українські видання.*

***Ключові слова:** інклюзія, інклюзивна література, художня література, люди з інвалідністю, особливі освітні потреби, сучасна українська література, соціальна інтеграція, толерантність.*